

Jelzőtáblák inkognitóban

A közúti jelzőtáblák a közlekedés biztonságát, az emberek életét, testi ép-ségét hivatottak oltalmazni. De hogyan tölthet-né be szerepét az a tábla, amelyet senki nem lát. Nyilvánvaló, hogy seho-gyan — ezt igazolják a balesetek is.

Eltakart, szemérmesen megbújó jelzőtábla több is van Szegeden. A fák dús lombjától a Dáni János utca két végén fel-állított, megállásra köte-lező elsőbbségadásra uta-sító táblát alig, illetve a Tolbuhin sugárút keresz-teződésénél egyáltalán nem lehet az úttesten haladó gépjárműből látni. A jár-dáról még csak meg tud-ják lesni — sovány vi-gasz, a forgalmi utasítást nem a gyalogosoknak cí-mezték. Ugyanez a helyzet a Teréz utca—Cserzy Mi-hály utca kereszteződésé-ben. Az elsőbbségadásra felhívó tábla teljesen lomb-ruhába „öltözött”, nemré-g baleset is történt itt emi-att. A Városgondnokság — ahogyan az a rendőrségre küldött levelükből kiol-vasható — intézkedett, hogy a Városgazdálkodási Vállalat dolgozói nyessék

le a táblát eltakaró ága-kat, ám az intézkedésnek mindeddig nincs látható eredménye.

Az inkognitoba burkoló-zó jelzőtáblák nemcsak a Belvárosban okoznak boss-zúságot. Aki Hattyastele-pen a Váltó utcából jobb-ra kanyarodik a Tompai utcára, az két elsőbbség-adásra felhívó tábla mel-llett mehet el anélkül, hogy egyiket is látna. Az elő-jelző táblát a legélesebb szemű autós vagy motoros sem képes felfedezni, oly-annyira eltakarják a fák ágai.

Az úttesten közlekedők-nek az eldugott táblák mellett a kátyúk, a jókora gödrök is meglepetésül szolgálnak. Aki már ka-nyarodott autójával az Atti-na utcáról jobbra, a Lenin körútra, tudja, itt erős zökkenőkre számíthat, s legközelebb — ha meg nem feledkezik róla — már óva-tosan, a szükségesnél las-sabban veszi a kanyart. A baleset megelőzése érde-kében ez sem rossz meg-oldás, mégis célravezetőbb lenne, ha az illetékesek in-tézkednének, s megjavítá-nák a burkolatot.

L. Zs.

Növekszik a szovjet óraexport

Az angol piacon a má-sodik legjobban keresett óra a szovjet Sekonda, amely-nek piacrészesedése eléri a 8—9 százalékot.

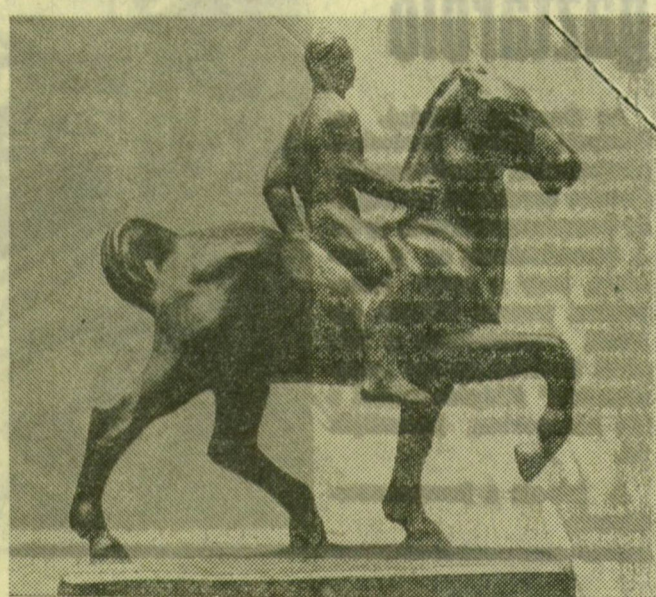
A Szovjetunió mintegy 60 országba exportál órát. 1976-ban az órapar termelése el-érte az 57,9 millió dara-bot, ebből 31 millió volt a karórak száma. Ugyanebben az évben az előállított órák 30,7 százalékát exportálták, szemben az 1975. évi 29,5 százalékkal. Az órákivitel 48 százaléka irányult a KGST-országokba és Jugoszláviá-ba.

A Közös Piac országaiba 2,6 millió darab órát ex-portáltak 5,3 millió rubel értékben, ezen belül Ang-liába több mint 1,1 milliót — 3,34 millió rubel érték-ben, az NSZK piacára pe-dig 595 000 darabot, 1,05 millió rubel értékben.

Az észak-amerikai pia-con 1976-ban 2,1 millió szovjet órát sikerült érté-késíteni, 4,5 millió rubel értékben. A Szovjetunió a továbbiakban jelentősen sze-retné növelni az Egyesült Államokba és Kanadába irá-nyuló karórakivitelét. Ezt igazolja az a megállapodás, amelyet a közelmúltban írt alá a Maspriborintorg szov-jet külkereskedelmi válla-lat és az amerikai Inter-national Sears cég.

Medgyessy emléke Szegeden

Medgyessy Ferenc (1881—1958), az új magyar szobra-szat kiemelkedő alakja, két évtizeddel ezelőtt, 1958. július 19-én hunyt el. Párizsban előbb festeni tanult, s csak később váltott át a szobra-szatra. Kibontakozó tehetsé-gét nem a kor rodini szelle-miségével áthatott, színpa-dias romantikája ragadta meg, hanem a francia és olasz múzeumokban rátalált egyip-tomi, szumír, asszír, ógörög és etruszk szobrok költői szépsége, időtlen egyszerű-sége, amely tevékenységét élet-reszolóan megihlette. Művé-szete azonban mindennél erő-sebben kötődik a magyar et-nikum hagyományaihoz. „A hőmezővársárhelyiekhez ha-sonlóan — állapítja meg Né-meth Lajos — az ő művésze-te se nőhetett volna ki más-honnan, mint a sűrű vérű magyar Alföldből.”

Medgyessy Ferenc: Kis lovas

Ami Medgyessy és Szeged viszonyát illeti, dicsekvés nél-kül mondhatjuk, hogy 1967 elején megelőztünk minden azután következő Medgyessy-méltatást. Ugyanis a mester hagyatékából a nyilvánosság előtt addig együtt nem sze-replő alkotásaiból 46 bronz kisplasztika és 26 rajz, illetve pasztellkép került bemutatás-ra. E művek a szegedi kép-tárban olyan élettel átmosz-ferát teremtetek, amely vá-rosrunk látárlátogatóiban ma-radandó élményt keltett. A Medgyessy-hagyatékából ez al-kalommal a Móra Ferenc Múzeum a művész Repülő-émlékműhöz (1943) készült négy kis bronz domborművét és több rajztudiumát szere-zte meg. Medgyessy Ferenc he-lyi emléket méltóan doku-mentálja az a pantheonban levő egyik jellegzetes bronz-portréja, amely Katona Ist-ván (1732—1811) történetírót ábrázolja, aki 42 kötetes Le-atoria Critica Regnum Hun-gariae című művével írta be nevét a magyar történettudo-mányba. E remek mellszob-rot 1930-ban helyezték el a Dóm téri árkádok plasztikai arcúmsái közé.

Medgyessy Ferenc emléke előtt most — halála után két évtizeddel — Szegeden ismét tisztelgünk. Ez alkalomból hozunk szóba egy olyan it-teni műgyűjteményt, ahol a nagy magyar szobrásznak húsz alkotása található. Dr. Talpai Emil védett jellegű szegedi gyűjteményében a vének mind szélesebb körű megismertetése Tisza-parti dern magyar mesterek képe-

in, szobrain és kerámiáin kí-vül, régi külföldi s hazai por-celánok, üvegek, bútorok, szőnyegek, továbbá népművé-szeti tárgyak, egykori kisipa-ri termékek s szerszámok (pa-pucskok, bábsütő-ütőfák, ké-kfestőminták, művirágkészítő eszközök stb.) vannak laká-sán kulturált módon, esztéti-kailag igényesen elhelyezve. Negyven műből álló kis-plasztikai anyagának felét Medgyessy egyedi, illetve több példányú szobrai teszik ki. A figyelmet keltő együttes vi-szonylag átfogóan érzékelteti a mester munkásságát. Az ér-tekes anyagból megemlíjtük a köből való Gnóm című szobrocskát, melyet a művész korai, párizsi időszaka (1903

—1907) alatt hozott létre. A vázlatnak vehető Lovas és a Női torzó védett alkotások. Szintén a kiemelendő művek közé tartozik a Mackón ülő fiú bronzszobra, és a gipsz Leányfej relief, mely eredeti-le a Debrecei Takarékpénztár részére készült. Nem hiányoznak e gyűjteményből Medgyessynek olyan ismert alkotásai sem, mint a Tá-maszkodó (1923), a Pihenő lány (1933), a Magvető (1937), a Debrecei Vénusz (1942) és más kisplasztikájának bronz-vagy terrakotta változatai. Mindent összevetve, kevés ha-zai magángyűjtemény van olyan egységesen képviselve Medgyessy-szobrokkal, mint a szegedi Talpai-gyűjtemény.

Medgyessy Ferenc életmű-veinek mind szélesebb körű megismertetése Tisza-parti városunkban a helyi múzeu-

mi és művelődési intézmé-nyek kötelezően szép felada-tai közé tartozik. Ezt teljesíti most dicséretes módon az új-szegedi November 7. Műve-lődési Központ azzal, hogy a Magyar Nemzeti Galéria se-gítségével a művész emléké-nek tiszteletére kiállítást ren-dez. A művelődési központ nagyertermében pár nap múlva — július 22-én — megnyíló emlékkiállításon Medgyessy-nek 28 bronzból és terrakotta-ból levő kisplasztikai műve, valamint 30 grafikai lapja, illetve pasztellképe kerül be-mutatásra, melyek a Nemzeti Galéria féltve őrzött alkotá-sainak számítanak.

A húsz évvel ezelőtt el-hunyt Medgyessy Ferenc nagyszerű életművet hagyott maga után. Kitejesedett ívű munkássága a derű, a termé-kenység, a békés emberi lét himnusza. Ha Medgyessynek csak a Szegeden régebben lá-tott és mostanság látható, il-letve a ma is itt őrzött köz-téri, múzeumi és magántu-lajdonokban levő alkotásaira hivatkozunk — akkor is megértjük a művész monog-ráfusának, László Gyulának azon megállapítását, „... hogy mit hozott Maillolal és Des-piauval együtt s mellettük Európa művészetének Med-gyessy Ferenc. Anélkül, hogy újra emlegetnénk, tapasztal-hatjuk közös vonásaikat s azt, hogy Medgyessy a medi-terrán térség csiszolt öröksé-gét a mi világunk erejével keltette életre.”

Szelesi Zoltán

IKARUS-ok tallinni rekordjai

Tallinn legelterjedtebb tö-megközlekedési eszköze az autóbusz. A tallinniak között az IKARUS-ok a legnépsze-rűbbek. A tallinni Autóbusz Vállalatnak több mint 700 járműve van, többségük IKARUS.

Nem éppen napfényes idő-ben kerestük fel az Autó-busz Vállalatot, de a kapun kiforduló IKARUS-buszkok csillogtak a tisztaságtól. Eb-ből is nyilvánvaló, hogy a vállalat megszolgált a „Ma-gas terméskultúrájú vál-lalat” kitüntető címet.

— Ez a cím, amennyire megtiszteltetés, legalább annyira kötelességeket is ró-ránk — mondotta Alek-szandr Oreskin, a vállalat igazgatója —. Egész nap a város szeme előtt vagyunk, könnyen felfedezik, ha hi-bázunk valahol.

— Mi a sikerük titka?

— Úgy gondolom, hogy sikerünkhöz az IKARUS-gyáriak is hozzájárultak. Már régóta dolgozom ezek-vel a buszokkal, kiváló gé-peknek tartom őket. Barát-ságunk már régen ki-alakult a gyárral, amikor — elsőként a Szovjetunióban — elkezdttük alkalmazni a ma-gyar buszokat. Évente két-szer rendszeresen küldtünk tájékoztatót Budapestre az autóbuszok motorjának, el-ső- és hátsó hídjainak, koc-siszekrényének és más szer-kezeti részegységének mű-szaki állapotáról. Ugyanak-or a Tallinnba érkező ma-gyar szakemberektől hasz-nos útmutatást kapunk az IKARUS-ok beállításának és javításának megszervezésé-hez.

A kapcsolatok hamarosan valódi tudományos-műszaki együttműködéssé fejlődtek. Az ész munkások és mér-nökök több mint 500 újí-tási javaslatot dolgoztak ki, és vezettek be az autób-u-szok üzemeltetésével és kar-bantartásával kapcsolatban. Ezek közül sokat maga a gyár is elfogadott. A szov-jet-magyar kormányközi gazdasági és tudományos-műszaki együttműködési bi-zottság a közös eredménye-ket kitüntető oklevéllel is-merte el.

A világon először — 1960-ban — a tallinni autóbusz-parkhoz tartozó IKARUS-tette meg nagyjavítás nél-kül az 1,1 millió kilométe-

res távolságot. A milliomos autóbust a gyár kérésére Budapestre szállították, ahol alaposan tanulmányozták, majd elhelyezték a gyár mú-zeumában. A rekordér busz két vezetőjének — Alfred Pilleen és Hejné Ekkonak — Budapestén egy IKA-RUS luxusbust adtak át, amelyet ajándékba kapott a tallinni autóbusz vállalat. A szovjet és a magyar kor-mány magasra értékelte az ész gépkocsivezetők sike-rét és kitüntetéssel jutal-mázták kiemelkedő mun-kájukat.

Még egy milliomos IKA-RUS-t lehetett látni 1970-ben a moszkvai Mezőgaz-dasági Kiállítás magyar pa-vilonjában. Ezzel a busszal Uno Vajnola városi vona-lakon több mint 1 millió kilométert tett meg nagyja-vítás nélkül. 1976 májusá-ban a Szokolnyiki parkban már egy tallinni IKARUS—55-öt láthattunk, amely 1,6 millió kilométert tett meg.

Ezek a rekordok már ön-magukban is az ész és a magyar munkások, szakem-

berek széles körű, gyümöl-csöző kapcsolatairól tanús-kodnak. Évente utazik de-legáció Tallinnból Magyar-országba, ahol közvetlenül tanulmányozzák a buszok gyártását és szerelését. Ész szakemberek rendszeresen megfordulnak Budapestén, Székesfehérvárott és más városokban, ahol az IKA-RUS-ok összeszerelése fo-lyik. Bővítik ismereteket az IKARUS-gyár és a MO-GÜRT Külkereskedelmi Vá-lalat által szervezett tan-folyamokon.

A tallinni Autóbusz Vá-lalat udvarán a legújabb IKARUS-ok volánja mögött nem Tallinnban lebarnu-arcú gépkocsivezetőket lát-tunk. Megtudtuk, hogy gé-pkocsivezetők és szerelők egy csoportja érkezett Alma-Atából. A kazah főváros nemrég magyar autóbusz-o-kat kapott, és ismeretszer-zés céljából érkeztek ide, mert a tallinni Autóbusz Vállalat az IKARUS-buszkok üze-meltetésének és karbantartásá-nak bázisvállalata immár hét éve.

Gómes Eszter:

Mindig magam

77.

A Palavicíni-erdő kétoldalról ölelte a csong-rádi kövesutat. Összetalálkozott a pálinkás ko-csis a favágókkal. Mindenki ismerte. Megállt egy kis szívélyes parolára.

— Hun járt kend bátyám? — kérdeik a favágók.
— Szögedébe vótam, a piacon.
— Hát hogy ilyen későn gyűn kend haza?
— Nem köllött a portéka.
— Ugyan milyen portéka az, ami Szögedébe nem köll?

— Ott van a dérékban, mögnézhetitek, akár móg is köstölhatitok.

Valamelyik felemeli a pokrócot, hát egy hor-dó. Azt hitte bor. Ott a kalapács, üsd ki a gyu-gót, ott a gumi, szídd mög! Nem is kellett meg-egyszer mondan, az ember megszívta: hát pá-linka vót. Aztán ami ember csak ott volt, mind megszívta. A telhetetlenjei meg a szemtelenjei kétszer-háromszor is sort vettek. A gazda nem bánta, rájuk szánta. A többi, ha le nem írnam is, mindenki tudná, mi következett. De leírom!

A kocsis elment útjára, még akkor mind tal-pon voltak az emberek. De nem telt bele öt perc sem, mind elesett, amin nem is lehet csodál-

kozni, hajnalban elmentek, egész nap vágták a vastag gyökeres tuskót, vagy a vaktuskóról fakadt sumárt. A koszt is hitvány volt, bizony sok részének kenyér volt magányosan. El voltak fá-radva, éhezve, fázva, az ilyen embernek meg mennyel ital a pálinka.

Altalbéli szomszédom is oda volt fát vágni. Hallom én úgy kilenc óra tájon este, kocsiör-gés, erről is, arról is, kiabálás. Nem tudtam mire gondolni, hiszen ilyenkor riadalom nélkül már a falu nyugodalmas csendben van. Esetleg egy pár részeg óbégatódik, de ez riadalom, és józan beszéd. Alighogy így töprengek, jön át a szomszédasszony, így kezdi:

— Jaj! Kedves Veszélkáné asszony, fent van meg?

— Még fent vagyok, mert ezért a ruháért hol-nap jönnek, és be akarom fejezni.

— Én meg az uráért jöttem, hogy kigyűnne-e velem az erdőbe, mert most gyűnt az izenet, hogy a favágók halomra fekszenek az erdőben, mert valaki megkínálta őket pálinkával, oszt mind ott döglök.

— Bandi! — szólok neki. — Eredj ki az erdő-be ott fekszik a szomszéd, talán nem is él már. Sok pálinkát ittak.

— Az már az ó baja, minek ivott annyit? — többet nem felelt.

— Majd kimék én magával!

Soha nem feledek azt a látványt. Mint a bir-kák, rakáson. Aki beljebb bírt menni az erdőbe, beljebb ment. Megmeredve, kékes fekete arccal a szomszéd is ott hevert, élettelenül. Azt nem tudom már, honnan vették az asszonyok is, meg a férfiak is, lehet hogy az orvosok mondták ne-kik, vagy csak hallották régebben, szétfeszítették a szájukat, belepisiltek, meg tejet öntöztek bele.

Nemcsak a lakosság, de a két orvos is, mindent elkövettek, hogy életre hozzák őket. A kocsi-k, lovas kocsi hordták a község házára, a terembe őket, az orvosok ott mentegették az életüket, on-nan küldöztek mentővel Szegedre. A szomszéd megmaradt, ennek is a szája bő vizelt a felesége. Négy halott lett. Ilyen tragédia játszódott le 1935-ben. Azt mondja a férjem:

— Ugye asszony, csak jó, hogy nem mentem fát vágni? Lehet, hogy már nem is élnék.

Nem szóltam rá semmit.

Eltelt két év, unokatestvéremék bejelentették, hogy télre hazajönnek lakni, keressünk lakást. Hívtak mindenfelé, mert a pontos fizetőt meg-becsülték. Hát csak ott volt közel egy rendes ház, 300 négyszögöl, jó szőlővel. Csak az volt a baj, hogy se dísznő, se csirkeol nem volt. Ne-künk meg volt két süldőnk, egy nagydísznőnk, és egyéb aprójóság. Elmentem Szekeres Ká-rolyhoz, úgy hívták a gazdát, mondom neki, mi járatban vagyok.

— Lehet róla beszélni. Kiadó — feleli.

— Mi lenne az árendája? — kérdelem.

— Hát hugám, 70 pengő évente, de ezt is úgy adom, építetek rá melléképületet, a jószágotok részére, az árendából!

— Nincs nekünk 70 pengőnk.

— Akkor minden elműlik, mert én sem tudok építeni, a jószágot meg hová teszitek.

Hazamentam, csak szerettem volna, jó lakás is volt, meg a szőlő is érték volt. Mondom az uram-nak:

— Itt más tennivaló nincs a nagydísznőt el-adjuk, a hentesnek, 100 pengőt kapunk érte, az-tán felépítjük az istállót.

(Folytatjuk.)